

Haarlem

Gemeente Haarlem

Jack Chr. van der Hoek

Wethouder Welzijn, Volksgezondheid, Sport, Dienstverlening & Communicatie

Retouradres: Stadhuis, Postbus 511 2003 PB Haarlem

Aan de leden van commissie Samenleving

Datum 14 juli 2011
Ons kenmerk STZ/JOS/2011/186783
Contactpersoon F. J. Vonk
Doorkiesnummer 023-5115096
E-mail fvonk@haarlem.nl
Bijlagen 1
Onderwerp Beantwoording vragen en reacties op opmerkingen n.a.v. behandeling van de nota Opvang zwerfjongeren Spaarnezicht door de commissie Samenleving d.d. 28 april 2011

Geachte leden,

Naar aanleiding van de behandeling van de collegenota 'Opvang zwerfjongeren Spaarnezicht' d.d. 25-01 2011 met kenmerk 2011/6325 en de daaraan ten grondslag liggende onderzoeksnota is aan u toegezegd om nader in te gaan op de beantwoording van de door u gestelde vragen en gemaakte opmerkingen.

In bijgevoegde notitie – die is opgebouwd aan de hand van het verslag van de commissie – doe ik de door u gevraagde informatie toekomen. Verder wordt u geïnformeerd over de resultaten van een uitgevoerd vervolgonderzoek in 2011 en de naar aanleiding hiervan doorgevoerde verbetertrajecten ingaande 1 juli 2011.

In de notitie komen de volgende onderwerpen aan de orde:

1. Regionale samenwerking: complex in de uitvoering
2. Aanvullend of specifiek beleid zwerfjongeren niet nodig
3. Verbetering samenwerking en organisatie
4. Zwerfjongeren tot 18 jaar: minder instroom minderjarigen bij Spaarnezicht
5. Financiering van Spaarnezicht
6. Een loket: duidelijke afbakening van taken
7. Stelselherziening jeugdzorg
8. Kamers met Kansen
9. Evaluatie bezetting Spaarnezicht eerste helft 2011

Met vriendelijke groet,

Jack Chr. Van der Hoek

Gaarne bij beantwoording ons kenmerk vermelden
Stadhuis, Grote Markt 2 Haarlem - Telefoon 023 5113000 - Fax 023 5113441

Beantwoording vragen en reacties op opmerkingen n.a.v. behandeling van de nota Opvang zwerfjongeren Spaarnezicht door de commissie Samenleving d.d. 28 april 2011

Inleiding

Sinds het in 2010 uitgevoerde onderzoek 'Opvang zwerfjongeren Spaarnezicht' is het inzicht in de problematiek van de zwerfjongeren, de opvang, begeleiding en de financiering van Spaarnezicht sterk toegenomen. Op basis van dit inzicht en in overleg met de meest betrokken partijen is Spaarnezicht ingaande 2011 aangesloten op de Brede Centrale Toegang (BCT) en onderdeel gemaakt van het Kompas en het OGGz-convenant. Tevens is gekozen voor een nieuwe systematiek voor de financiering.

Na het optreden van complicaties bij de uitvoering van het nieuwe beleid is aanvullend onderzoek verricht. De uitkomst heeft ons in staat gesteld om de verantwoordelijkheden, rollen en taken van provincie, gemeenten en die van Spaarnezicht verder te verhelderen en aan te scherpen. Het heeft het mogelijk gemaakt om een aantal belangrijke verbeteringen door te voeren. Voorbeelden hiervan zijn de inzet van re-integratietrajecten, het realiseren van een doorgaande zorglijn (na beëindiging van het verblijf in Spaarnezicht) en het actief betrekken van de regiogemeenten bij de uitvoering van het Kompas en OGGz-convenant.

In deze notitie informeer ik u over voornoemde knelpunten en de gekozen oplossingen. Dit zal ik doen aan de hand van het verslag van de commissievergadering van 28 april 2011: te beginnen met het opsommen van de vragen en opmerkingen.

Voor de goede orde wordt opgemerkt dat de doorgevoerde verbeteringen alleen betrekking hebben op de groep zwerfjongeren en (nog) niet op alle dak- en thuislozen. Om de gekozen oplossingen van toepassing te verklaren op de dak- en thuislozen van 23 jaar en ouder is eerst nader onderzoek nodig: een evaluatie van het Haarlem Kompas, het Regionaal Kompas en het OGGz-convenant.

1. Regionale samenwerking: complex in de uitvoering

Verslag raadsclie: Regionaal Kompas

De heer Rutten (VVD). Hij zegt geschrokken te zijn van het feit dat de aansluiting bij het Kompas pas nu gerealiseerd wordt. Telkens duiken er naar zijn mening rafelrandjes van het Kompas op; het lijkt maar niet afgebakken te krijgen. Hij zegt dat teleurstellend te vinden.

De heer Azannay (GroenLinks). Hij vraagt of er al bekend is hoe het eerste kwartaal met de nieuwe maatregelen is verlopen, want hem bereiken signalen dat een aantal zaken nog niet goed loopt.

De regionale samenwerking tussen gemeenten en maatschappelijke partners bij de bestrijding van dak- en thuisloosheid is vastgelegd in het Regionaal Kompas en het OGGz-convenant.

Het zijn, samen met het Kompas Haarlem, met elkaar verbonden overeenkomsten – gericht op nauwe samenwerking en het realiseren van gezamenlijk gedragen doelstellingen – waarbij, noodzakelijkerwijs, eenheid is gesmeed in ongelijksoortige uitgangspunten zoals wet- en regelgeving, uiteenlopende belangen en verantwoordelijkheden¹. Het zijn complexe constructies die op onderdelen tegen de uiterste grenzen van wet- en regelgeving aan schuren. Dit maakt ze ook in zekere mate kwetsbaar.

Hier goed mee omgaan vraagt van alle betrokken partners dat zij in de uitvoering altijd oplossingen kiezen die in lijn zijn met *de geest* van de regionaal gemaakte afspraken en te realiseren doelstellingen. Ook als deze keuze met *de letter* van wet- en regelgeving lijkt te conflicteren. Vastgesteld is dat dit besef van handelen naar *de geest* niet altijd leidend is geweest bij het oplossen van knelpunten.

¹ Het betreft hier diverse wet- en regelgeving die elk hun eigen reikwijdte en beperkingen hebben (inhoudelijk en geografisch), taken van gemeenten (regiogemeenten versus centrumgemeente), taakopvattingen van betrokken maatschappelijke partners en last but not least de beschikbare financiële middelen en de verdeling ervan.

Bij het duidelijk worden van optredende complicaties in de uitvoering heeft het college begin 2011 besloten een vervolgonderzoek in te stellen naar de positie en wijze waarop de regiogemeenten hun verantwoordelijkheden invulling geven.

Onderstaand volgt een toelichting op de kern van de gemaakte regionale afspraken, de ontstane knelpunten in het procesverloop en de wijze waarop het college de problematiek (met terugwerkende kracht) heeft opgelost.

1.1. Kompas Haarlem (vastgesteld: september 2009)

In het Haarlem Kompas is als uitgangspunt voor regionale samenwerking, het volgende opgenomen. “Gemeenten blijven zelf verantwoordelijk voor hun ‘eigen’ dak- en thuislozen en OGGz-doelgroep.” Dat houdt in dat, ook wanneer iemand tijdelijk buiten zijn eigen gemeente in de opvang verblijft, de gemeente van herkomst verantwoordelijk blijft voor de uitkering en activering en dat zoveel mogelijk wordt geprobeerd om ook het vervolgtraject zich daar te laten afspelen’. Zie verder ‘1.3. OGGz-convenant’.

1.2. Regionaal Kompas (vastgesteld: september 2009)

Het Regionaal Kompas wijkt op een essentieel deel af van het Haarlem Kompas.

Het uitgangspunt voor regionale samenwerking c.q. de verantwoordelijkheid van de regiogemeenten voor ‘het verlenen van een uitkering’ is in het Regionaal Kompas geschrapt. Reden hiervoor was dat (naar *de letter van de wet*) alleen de gemeente waar de dak- en thuisloze feitelijk verblijft een WIJ-uitkering kan en mag verlenen. De uitvoering van deze aanpassing heeft in de praktijk geleid tot een mechanisme met ongewenste effecten.

Dat mechanisme luidt als volgt:

Maatschappelijke opvang in Haarlem = aanvragen WIJ-uitkering in Haarlem = inschrijving in de gemeente Haarlem = zwerfjongere is Haarlemmer geworden = Haarlem is als ‘eigen’ gemeente verantwoordelijk voor activering/reïntegratie en begeleiding naar vervolgplossingen.

Conclusie: Omdat alle dak- en thuisloze zwerfjongeren uit de regiogemeenten tot Haarlemmers zijn gemaakt is de aanleiding en noodzaak komen te vervallen voor de zogenaamde ‘eigen’ gemeenten om uitvoering te geven aan het OGGz-convenant.

1.3. OGGz- convenant (vastgesteld: november 2010)

Het onderdeel ‘begeleiding naar vervolgplossingen’ is in het Kompas Haarlem en het Regionaal Kompas benoemt als verantwoordelijkheid van de ‘eigen’ gemeenten. Deze ‘begeleiding naar vervolgplossingen’ is nader geconcretiseerd in het OGGz-convenant als het bieden van een individueel traject- c.q. begeleidingsplan gericht op dagbesteding, -activering, beëindiging van dakloosheid (bieden van alternatieve beschermde/begeleide woonvormen) en bijvoorbeeld het verlenen van budgetbeheer en schuldhulpverlening.

Bij het helder worden van de gevolgen van het onder 1.2. beschreven mechanisme zijn direct, met terugwerkende kracht, de nodige maatregelen genomen: bestuurlijk en ambtelijk.

1.4. Bestuurlijke maatregelen

D.d. 18 mei 2011 is in het portefeuillehoudersoverleg Zuid- en Midden Kennemerland en Haarlemmermeer voornoemde problematiek (op hoofdlijnen) besproken en zijn afspraken gemaakt over de werkwijze ingaande 1 juli 2011 en de wijze waarop de regiogemeente met terugwerkende kracht tot 1 januari 2011 financieel gaan bijdragen aan de gemaakte kosten.

Met de gemaakte afspraken wordt – rekeninghoudend met de verplichtingen die wij als centrumgemeente hebben – de balans in de verdeling van taken tussen de regiogemeenten en Haarlem herstelt.

1.5. Nieuwe werkwijze ingaande 1 juli 2011

Met ingang van 1 juli 2011 blijven nieuwe cliënten (met een postbusnummer of briefadres), voor de duur van het tijdelijk verblijf in Haarlem, ingeschreven staan in hun 'eigen' gemeente.

Op dezelfde dag dat hun cliënt in Spaarnezicht geplaatst wordt verstuurt de BCT een brief naar de betreffende gemeente met informatie over de te volgen werkwijzen waaronder het inschakelen van de dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheid en over de uitvoering van het OGGz-convenant.

Met de nieuwe werkwijze ingaande 1 juli 2011 is de afwijkende bepaling in het Regionaal Kompas, voor wat betreft de zwerfjongeren, teruggedraaid.

De praktijk zal moeten uitwijzen of alle mogelijke risico's, die zich in de praktische uitwerking voor kunnen doen, nu zijn uitgesloten. Wij zullen op de uitvoering van de gekozen oplossingen regie voeren en tijdig bijsturen als de ontwikkelingen daar om vragen.

1.6. Financiële verrekening met terugwerkende kracht

Om het financieel nadeel van de gemeente Haarlem voor 2011 te herstellen dienen wij een rekening in bij de regiogemeenten voor de gemaakte kosten van begeleiding aan hun 'eigen' zwerfjongeren. Het betreft hier de kosten die Haarlem heeft betaald over de periode 1 januari 2011 tot en met 30 juni 2011 aan Spaarnezicht.

Ingaande 1 juli 2011 is aan de regiogemeenten gevraagd deze kosten zelf aan Spaarnezicht te gaan betalen.

1.7. Bevestiging gemaakte afspraken portefeuillehouders

Voor verdere informatieverstrekking en ter bevestiging van de gemaakte afspraken met de portefeuillehouders Zuid- en Midden Kennemerland en Haarlemmermeer is een brief opgesteld en namens het college verstuurd naar alle betrokken wethouders (briefnr. 2011/153924).

Voor zover van toepassing is in de brief een rekening opgenomen van gemaakte kosten over de periode 1 januari 2011 tot en met 30 juni 2011.

2. Aanvullend of specifiek beleid zwerfjongeren niet nodig

Verslag raadsie: Maatschappelijke activering

De heer Rutten (VVD). Hij mist in het stuk de aandacht voor maatschappelijke activering; het gaat in zijn ogen alleen om opvang.

Jaren geleden is een motie van de VVD voor een Jeugdhotel aangenomen. Dat is in het vorige college uitgewerkt tot het project Kamers met Kansen, maar dat is nooit uit de verf gekomen of goed geëvalueerd (zie *beantwoording KmK onder 8.0*). Hij zag graag een nadere uitwerking van het scheppen van kansen voor jongeren in de opvang. Hij overweegt daartoe een motie te maken. Hij nodigt iedereen uit te kijken naar de financiële mogelijkheden.

Het verlenen van een uitkering, maatschappelijke activering, reïntegratie en begeleiding naar vervolgooplossingen is geregeld in het (Regionaal) Kompas en in meer concrete zin in het OGGz-convenant (zie 1.3.). Deze overeenkomsten hebben betrekking op alle dak- en thuislozen van 18 jaar en ouder waartoe ook de zwerfjongeren worden gerekend. Hiermee rekeninghoudend is er geen noodzaak tot het formuleren van aanvullend en/of specifiek beleid voor zwerfjongeren. Het verbeteren van de organisatie en het beter benutten van bestaand beleid geven voldoende mogelijkheden om tot hogere prestaties te komen.

Onderstaand volgt een toelichting op een aantal bestaande (activerings- en re-integratie-)voorzieningen en een verbeterplan om de 'doorgaande zorglijn' na beëindiging van het verblijf in Spaarnezicht te borgen.

2.1. Beter benutten bestaand beleid

Meer dan 90% van de zwerfjongeren heeft geen diploma en/of werk. Vanuit deze invalshoek bezien zijn er mogelijkheden om het (regionaal) beleid 'bestrijding voortijdig schoolverlaten' te benutten voor de activering en reïntegratie van zwerfjongeren.

Voorbeelden van bestaande voorzieningen zijn de leerwerkbedrijven van *Perspectief* waar onderwijs binnen een hulpverleningskader geboden wordt.

Daarnaast biedt het ROC (Nova college) onderwijsmogelijkheden zoals het technisch leerwerkcentrum voor *overbelaste* jongeren en is er plusaanbod² in het voorgezet onderwijs. Deze voorzieningen bieden de mogelijkheid om zwerfjongeren alsnog een diploma en/of startkwalificatie te laten behalen. *Perspectief* biedt leerlingen tevens, aansluitend op het behalen van een diploma, begeleiding naar regulier werk.

Ontwikkeling

Perspectief kent 3 opleidingstrajecten waar plaatst is voor in totaal 60 jongeren: horeca, metaal en bouw.

Ingaande het nieuwe schooljaar (augustus 2011) starten de samenwerkende partners³ binnen Perspectief met een 4^e traject op het vakgebied 'zorg'. Hier is plaats voor 12 jongeren. De vraag naar opleidingstrajecten die noodzakelijkerwijs binnen een jeugdhotel georganiseerd moeten worden is te klein om (praktisch en financieel) levensvatbaar te kunnen zijn. De reeds bestaande trajecten op vakgebieden als kok, gastheer/vrouw en 'zorg' dekken op dit moment de opleidingsbehoeften in voldoende mate af.

2.2. Financiering scholing/ leerwerktrajecten

De financiering van de ROC scholingstrajecten komt tot stand via het ministerie van OC&W en de rijksmiddelen in het kader van de bestrijding van het voortijdig schoolverlaten zoals via de regeling Plusvoorziening. Een traject zoals *Perspectief* die biedt kost € 13.500,- waarvan € 4.000,- voor rekening komt OC&W en € 6.350,- voor de opdrachtgevende gemeente.

De overige kosten worden gedekt uit de inkomsten die Perspectief genereert en ESF-tekort-subsidie. Elk jaar koopt de gemeente Haarlem (voor *Haarlemse jongeren*) 26 trajecten in inclusief trainingen als faalangstreductie, houding en gedrag en bijvoorbeeld leren solliciteren. Om uitvoering te geven aan de scholingstrajecten wordt jaarlijks aan *Perspectief* een subsidie verleend van € 165.000,-.

In principe zijn de leerwerkbedrijven van Perspectief voor de meeste zwerfjongeren een geschikte route voor activering en reïntegratie. Uitgaande van de inhoudelijke en bestaande financiële kaders kunnen jaarlijks 26 *Haarlemse* zwerfjongeren bij Perspectief geplaatst worden. Ook voor de route via het technisch leerwerkcentrum van ROC Nova college zijn geen extra financiële middelen nodig.

3. Verbetering samenwerking en organisatie

Mevrouw Özogul (SP) Zij wil dat de jongeren ook meer gestimuleerd worden richting diploma's en leerwerktrajecten.

In samenwerking met de BCT, GGD/OGGz, SoZaWe, Stadszaken (de afdelingen WWGZ en JOS) en Spaarnezicht zijn afspraken gemaakt over het verbeteren van de organisatie en de wijze waarop betere resultaten kunnen worden geboekt bij de uitvoering van het OGGz-convenant. De afgesproken aanpak luidt als volgt.

3.1. Opstellen trajectplan als onderdeel van de Veldmonitor

Zo snel mogelijk na de eerste dag van opvang verricht Spaarnezicht onderzoek naar de omstandigheden van cliënt. Bij betrokken instellingen, gemeentelijke instanties en maatschappelijke partners wordt informatie ingewonnen en worden afspraken gemaakt over hun rol en taak in het op te stellen trajectplan. Het trajectplan wordt in overleg met de cliënt en gemaakte afspraken met betrokken partners vastgesteld en direct daarna opgenomen in de Veldmonitor van de GGD/OGGz. Het trajectplan richt zich minimaal op 4 leefgebieden: inkomen, activering/reïntegratie, zorg en wonen.

² Plusaanbod: tijdelijke subsidieregeling overbelaste jongeren/voortijdige schoolverlaters.

³ De samenwerkende partners zijn: Dunmare Onderwijsgroep, ROC Nova college, Bureau Jeugdzorg NH, Paswerk en de gemeente Haarlem.

3.2. Start uitvoering trajectplan

Spaarnezicht start met de trajectbegeleiding en zorgt ervoor dat cliënt en betrokken partners uitvoering geven aan de gemaakte afspraken. Als stagnatie ontstaat in de uitvoering wordt 'het probleem' voorgelegd aan de trajectcommissie van de GGD/OGGz.

In de trajectcommissie zijn vertegenwoordigd het RIBW (begeleid kamerwonen), SoZaWe Haarlem (uitkering, reïntegratie, schuldhulpverlening), Spaarnezicht (trajectbegeleider) de BCT en zonodig ad hoc de partners die verantwoordelijk zijn voor (de stagnatie en oplossingen) van bepaalde onderdelen van het trajectplan.

3.3. Borgen 'doorgaande zorglijn'

Het begeleiden van de zwerfjongere duurt in de regel zo lang als het verblijf in Spaarnezicht. Hierna is geen (goed geregeld) vervolg. Om de uitvoering van het trajectplan na verblijf in Spaarnezicht zeker te stellen zijn afspraken gemaakt over het inzetten en borgen van een 'doorgaande zorglijn' – ingaande 1 juli 2011. Deze luiden als volgt:

Bij beëindiging van het verblijf in Spaarnezicht maakt de trajectbegeleider in samenspraak met de BCT en de GGD/OGGz afspraken over de overdracht van het trajectplan en de begeleidingsactiviteiten. De afspraken worden vastgelegd in de Veldmonitor.

In de trajectcommissie wordt bezien welke partner de begeleiding van cliënt gaat overnemen. Dit kan het RIBW zijn ingeval van plaatsing binnen een begeleid kamerwonen-project of bij voorbeeld Kontext, in het kader van het project Nieuwe Kansen. De GGD/OGGz blijft de uitvoering van het plan monitoren en treft bij stagnatie in de uitvoering maatregelen om de voortgang te bevorderen.

3.4. Doorvoering verbetering ingaande 1 juli 2011

De ervaring leert dat het succesvol inzetten van dagactivering en/of re-integratietrajecten sterk afhankelijk is van de psychosociale conditie waarin de zwerfjongere verkeert, zijn houding, gedrag en vooral zijn motivatie. De meeste zijn gering begaafd en hebben een langdurige verleden van jeugdzorg achter zich.

Tijd, zorg, een duidelijk trajectplan en adequate begeleiding, ook na het verblijf in Spaarnezicht, zijn vormen van inzet die, rekeninghoudend met de gegeven beperkingen en belemmeringen, tot verbetering kunnen leiden.

De verbeterde aanpak zal ook meer stimulans bieden voor de trajectbegeleider en de zwerfjongere zelf. Om de huidige vrijblijvendheid in te perken zijn aan de verlening van de uitkering voorwaarden gesteld zoals de verplichting van cliënt om mee te werken aan het opstellen van een trajectplan en de verplichting om de afspraken die in het trajectplan zijn opgenomen na te komen.

3.5. Succes vaker maar niet altijd gegarandeerd

Ingaande 1 juli 2011 worden de noodzakelijke verbeteringen doorgevoerd. Succes zal hierdoor vaker maar niet in alle gevallen gegarandeerd zijn. Bij een deel van de jongeren is de problematiek te groot en slaan interventies niet aan.

Zoals uit het onderzoek 2010 is gebleken heeft Spaarnezicht (maar ook de BCT en de afdeling Bijzondere Doelgroepen van SoZaWe) te maken met jongeren waarvan het overgrote deel voortkomt uit (ernstig) problematische gezinnen: ze hebben een lang jeugdzorgverleden en hebben school vroegtijdig verlaten zonder diploma. In de helft van de gevallen gaat het om bekenden van politie en justitie. Als gevolg van conflicten in en rondom Spaarnezicht zijn (soms) ernstige agressie-incidenten ontstaan waarbij jongeren al dan niet met inzet van politie uit Spaarnezicht zijn verwijderd.

Kortom, de 'tijdelijke' bewoners van Spaarnezicht kampen in de meeste gevallen met (soms ernstige) multiproblematiek, zijn vaak hulpverleningsmoe en moeilijk te motiveren om mee te werken aan de uitvoering van een trajectplan. Het behalen van succes is om deze redenen niet altijd gegarandeerd. Ondanks de hoge moeilijkheidsgraad zullen wij ons maximaal inspannen om met inzet van het verbetertraject de prestaties te verbeteren.

Wij zullen de ontwikkelingen volgen en periodiek de effecten van onze inzet meetbaar en inzichtelijk maken.

4. Zwerfjongeren tot 18 jaar: minder instroom bij Spaarnezicht

Verslag raadsclie: Provinciale jeugdzorg (18-minners)

Mevrouw **Breed (D66)** zegt het volgende: Tot nu toe was het zo dat de provincie alle jongeren met wie Jeugdzorg niet uit de voeten kon, doorstuurde naar Spaarnezicht. Nu ziet zij dat er helemaal geen jongeren onder de achttien jaar worden opgenomen. Zij vraagt waar dat aan ligt. Aan de verwijzingsregels? Aan de financiering? Aan de richtlijnen? Zij wijst erop dat veel jongeren zijn afgeknapt op de aanpak van Jeugdzorg en daardoor neigen tot zorgmijdend gedrag. Zij zegt niet te hopen dat daardoor jongeren onder de achttien jaar nu tussen wal en schip geraken. Er moet een begeleidingsvorm zijn die aansluit bij deze groep.

Mevrouw **Koper (PvdA)**: De provincie heeft zich teruggetrokken en heeft veel zaken verlegd naar de gemeente. De doelgroep lijkt nu vooral de groep jongeren boven de achttien jaar. Dat roept bij haar vragen op. De provincie lijkt ervan uit te gaan dat jongeren onder de achttien jaar opgevangen worden binnen andere instellingen, maar daar zijn vaak wachtlijsten. Zij spreekt de hoop uit dat niet weer meer jongeren op straat belanden.

Mevrouw **Özogul (SP)** zegt dat jongeren onder de achttien jaar op straat gezet worden als ze zich niet houden aan de regels van de opvanginstelling. Zij vraagt wie zich dan bekommert om de minderjarige zwerfjongeren.

In 2010 zijn met de Provincie, Bureau jeugdzorg NH en OCK het Spalier diverse gesprekken gevoerd om de toenemende instroom van 18-minners bij Spaarnezicht terug te dringen. Stelling hierbij was en is dat Spaarnezicht geen instelling is voor 18-minners met indicaties voor gespecialiseerde zorg- en hulpverlening. Afgesproken is dat al het nodige wordt gedaan om te voorkomen dat deze groep zich onttrekt aan de voogdij en de geïndiceerde vormen van zorg en hulpverlening.

Verwijzing naar Spaarnezicht vindt nu alleen plaats als de jongere een time-out nodig heeft – ruimte nodig heeft om zich even te onttrekken aan de hulpverlening. Deze time-out duurt maximaal 4 weken. OCK het Spalier zorgt binnen deze tijd voor vervolgo oplossingen. Over de inzet van betreffende maatregelen zijn in het eerste kwartaal van 2011 afspraken gemaakt met Spaarnezicht.

4.1. Crisisopvang dak- en thuisloze 18-minners

OCK het Spalier heeft in Haarlem een 7 keer 24-uur crisis opvangvoorziening. Jongeren van nog geen 18 jaar, die dak- en thuisloos worden kunnen daar direct opgevangen worden. Daar kan direct de juiste hulp worden ingezet.

Voor de goede wordt opgemerkt dat jeugdzorginstellingen 18-minners nooit op zomaar op straat zetten. Wel kan het gebeuren dat een jongere zodanig hulpverleningsmoe is dat hij de instelling wil verlaten. Als dit het geval is dan wordt vroegtijdig zijn voogd (Bureau Jeugdzorg) ingeschakeld om zijn vertrek te voorkomen en te zorgen voor (tijdelijke) vervolgo oplossingen: time-outs, overplaatsing naar een andere hulpverleningsinstelling en/of gedwongen vormen van hulpverlening. In uitzonderingssituaties kan het gebeuren dat de jongere zich toch aan de (vrijwillige vormen van) hulp onttrekt, met onbekende bestemming vertrekt, onderdak zoekt bij vrienden en/of zich in het beste geval meldt bij de BCT.

Behalve inzet van de gedwongen vormen van hulpverlening is het uiteindelijk niet mogelijk om een jongere (ouder dan 16) tegen zijn wil vast te houden.

5. Financiering van Spaarnezicht

Verslag raadsclie: De financiering

Mevrouw **Breed (D66)** zegt het volgende: De financiering komt uit verschillende bronnen, onder meer vanuit de Wmo. Als jongeren een eigen inkomen hebben, moeten ze een eigen bijdrage betalen, ook voor het Wmo-deel waarvoor elders geen eigen bijdrage gevraagd wordt. Zij vraagt of dit de bedoeling is. Verder heeft zij er moeite mee dat Spaarnezicht tevens de incasseerder van die eigen bijdragen wordt. Die rol verhoudt zich lastig met die van begeleider.

Verder vraagt mevrouw Breed hoe het staat met de financiering na 2011. Zij heeft op een technische vraag een overzicht gekregen van alle Haarlemse subsidies. Als ze de bedragen voor Spaarnezicht bij elkaar optelt, komt ze 15.000 euro lager uit dan het totaal dat in dit stuk genoemd wordt. Zij vraagt de wethouder daar nog eens naar te kijken.

Mevrouw Koper (PvdA): Zij vraagt de nodige aandacht voor de overgang van Jeugdzorg en de gevolgen van bezuinigingen. Zij vraagt bovendien aandacht voor de mogelijke juridische consequenties voor de positie van de jongeren als de financiering overgeheveld wordt naar de bijzondere bijstand.
De heer Azannay (GroenLinks). De eigen bijdragen kunnen de instellingen volgens hem veel beter onderling met elkaar regelen, zodat de kwetsbare jongeren zelf daar niet mee belast worden.
Mevrouw Özogul (SP). Zij vraagt of een eigen bijdrage wel verstandig is voor deze groep jongeren.

Met ingang van 2011 verlenen wij geen subsidie meer aan Spaarnezicht. Met ingang van 2011 zijn met Spaarnezicht afspraken gemaakt over de invoering van een ander financieringssysteem. Spaarnezicht dient sinds 1 januari 2011 een rekening in bij de verantwoordelijke gemeente(n) en/of provincie op basis het aantal verblijfsdagen en de verleende diensten.

5.1. Financiering Spaarnezicht 2011 en daarna

De 'maatschappelijke opvang' in Spaarnezicht dient feitelijk gefinancierd te worden uit de rijksmiddelen (DU) voor maatschappelijke opvang en de bijdragen van de regiogemeenten. Echter dit rijksbudget is niet toereikend. De kosten van maatschappelijke opvang van zwerfjongeren uit onze regio worden daarom tot op heden gefinancierd met Haarlemse middelen. Hiervoor is voor het jaar 2011 een bedrag vrij gemaakt van € 610.000,- bestaande uit algemene en WMO-middelen.

Bij de vaststelling van dit bedrag zijn niet de voormalige subsidiebedragen als uitgangspunt genomen maar de berekening van kosten die we, op grond van het in de inleiding aangehaalde onderzoek, in 2011 denken te maken. Het door de commissie genoemde verschil in de berekening van de subsidie ad € 15.000,- is in dit licht gezien dan ook verklaarbaar.

Zoals gesteld ontvangt Spaarnezicht m.i.v. 2011 geen subsidie meer maar wordt de financiering van de kosten op rekeningbasis geregeld.

Ook in 2012 en daarna zal dat het geval zijn. Daarmee is voor Spaarnezicht een eind gemaakt aan het jaarlijkse bureaucratisch ritueel van subsidie aanvragen, afwachten, kosten voorfinancieren en kostbare accountantscontroles laten uitvoeren, en zo voort, en zo voort.

In overleg met de regiogemeenten zullen wij de financiering van de benodigde budgetten voor 2012 en daarna opnieuw bezien in het kader van de beschikbare rijksmiddelen en de (financiële) verantwoordelijkheid van de regiogemeenten.

5.2. Verrekening inkomsten met uitkering

Ingeval een jongere eigen inkomen heeft, bijvoorbeeld een studiebeurs voor uitwonende, wordt met dit inkomen rekening gehouden bij de beoordeling van de WIJ-aanvraag en de vaststelling van de WIJ-uitkering (zak- en kleedgeld en zorgverzekering).

De WWB (wet, werk en bijstand) is van toepassing als een jongere een aanvraag doet voor bijzondere bijstand. De WWB is ook van toepassing om zwerfjongeren te activeren en/of te reïntegreren (onderwijs/werk).

Bij het betalen van de kosten van maatschappelijke opvang en begeleiding mag geen rekening gehouden worden met het eigen inkomen van de jongere. Bij omissie is dit in het 1^e kwartaal van 2011 wel gebeurd. Deze omissie is inmiddels hersteld.

5.3. Spaarnezicht als incassokantoor

Spaarnezicht heeft met betrekking tot de zwerfjongeren geen incassotaak. Als gevolg van voornoemde omissie heeft SoZaWe Spaarnezicht opgelegd om een klein deel van de kosten van opvang en begeleiding bij betrokken cliënt zelf te incasseren.

6. Een loket: duidelijke afbakening van taken

Verslag raadsclie: De BCT en SoZaWe

Mevrouw Breed (D66) zegt dat de begeleidingsfunctie voor jongeren zich in haar ogen moeilijk laat rijmen met de bemoeizorg van instanties als de BCT. Die eigenheid is nu gerealiseerd, al bereiken haar signalen dat de praktijk soms weerbarstiger is dan het papier wil om zaken georganiseerd te krijgen binnen de bestaande kaders.

Zij zet vraagtekens bij het feit dat zowel SoZaWe als BCT een rol spelen in het beoordelen of iemand in aanmerking komt voor plaatsing in Spaarnezicht. Een uitgangspunt van het huidige beleid is immers dat de ondersteuning de cliënt zelf als vertrekpunt moet nemen en niet de instanties. Deze twee sporen bij de toewijzing kunnen verwarrend gaan werken voor de jongeren.

De heer **Azannay (GroenLinks)** Het college wil regie voeren via BCT, maar de praktijk blijkt weerbarstig. De jongeren moeten langs te veel loketten. Hij stelt voor het huidige traject langs de loketten door Spaarnezicht zelf te laten regelen.

Mevrouw **Özogul (SP)** In tegenstelling tot GroenLinks vindt zij de bemoeienis van de sociale dienst juist goed om afspraken in de gaten te houden. Hulpverleners moeten echter niet langs elkaar heen werken, maar op de hoogte zijn van wat ieder voor hun cliënte doet.

Als een dak- en thuisloze jongere zich bij de BCT/OGGz meldt voor opvang wordt de intake van de BCT (besluit tot opvang) en de intake bij SoZaWe (behandelen aanvraag uitkering) in samenspraak en direct aansluitend op elkaar geregeld. Praktisch gaat het hier om één en hetzelfde loket bij de Publieksdienst.

Ingeval de BCT gesloten is kunnen jongeren zich direct voor opvang melden bij Spaarnezicht. Met Spaarnezicht is afgesproken dat de jongere zich in dat geval de eerstvolgende werkdag meldt bij de BCT en de dienst SoZaWe van de gemeente waar hij/zij ingeschreven staat (zie hiervoor ook 1.5.).

De BCT, SoZaWe en Spaarnezicht hebben eigenstandige verantwoordelijkheden die niet overdraagbaar en/of delegerbaar zijn. Spaarnezicht is een voorziening waar zwerfjongeren 'tijdelijk' worden opgevangen als opmaat naar vervolgo oplossingen. De BCT is verantwoordelijk voor beoordeling van aanvragen voor opvang, het in positie brengen van de regiogemeenten, de monitoring en het borgen van de 'doorgaande zorglijn' na beëindiging van het 'tijdelijk' verblijf in Spaarnezicht. SoZaWe is verantwoordelijk voor de verlening van uitkering (WIJ) en de activering/ reïntegratie (WWB).

Voor de goede orde wordt verder opgemerkt dat de BCT geen begeleidings- en/of bemoeizorgrol heeft.

7. Stelselherziening jeugdzorg

Mevrouw **Koper (PvdA)**: Zij pleit voor een Operatie Frankenstein zoals die in Amsterdam is uitgevoerd om de wildgroei van loketten voor zorgmijdende jongeren te beteugelen. Die dreigt nu weer te ontstaan bij BCT en dat werkt volgens haar drempelverhogend naar de jongeren toe.

Mevrouw **Koper (PvdA)**: Zij vraagt de nodige aandacht voor de overgang van Jeugdzorg en de gevolgen van bezuinigingen.

Operatie Frankenstein is een Amsterdams project gericht op het doorlichten van alle geldstromen in het kader van de jeugdhulpverlening en jeugdwelzijn. Daarbij wordt elk lokaal project gecontroleerd en opnieuw beoordeeld op doelmatigheid. Het project Frankenstein geldt als voorbereiding op de stelselherziening 'jeugdzorg'. In dit kader krijgen de gemeenten er meer jeugdzorgtaken bij. Van groot belang is dat de lokale voorzieningen goed en 'op maat' worden voorbereid om de toevoeging van deze nieuwe verantwoordelijkheden soepel in te kunnen passen.

De in deze notitie opgenomen verbeterplannen zijn in lijn met de voorgenomen ontwikkelingen in het kader van de stelselherziening. De (financiële) verantwoordelijkheden van de regiogemeenten en maatschappelijke partners zijn nu beter afgebakend en de financiering van Spaarnezicht is meer doelmatig georganiseerd. De regiogemeenten worden nu actief betrokken in de uitvoering van OGGz-convenant. Dit feit samen met het borgen van de 'doorgaande zorglijn' maakt dat, ten gunste van de betrokken jongeren, er betere resultaten geboekt zullen worden.

De doorgevoerde verbeteringen zijn resultaten die met de operatie Frankenstein worden beoogd: met inzet van minder middelen meer effect bereiken.

8. Kamers met Kansen

De heer Rutten (VVD)

Jaren geleden is een motie van de VVD voor een Jeugdhotel aangenomen. Dat is in het vorige college uitgewerkt tot het project Kamers met Kansen, maar dat is nooit uit de verf gekomen of goed geëvalueerd.

Het project kamers met Kansen, onderdeel van Spaarnezicht, wordt gelijk de projecten 'begeleid kamerwonen' van het RIBW, gefinancierd vanuit de AWBZ. Tijdens het uitgevoerd onderzoek in 2010 is vastgesteld dat het project Kamers met Kansen niet tot de kerntaak van Spaarnezicht behoort. Op dit moment wordt een evaluatie uitgevoerd waarbij ook de mogelijkheden worden verkend voor een mogelijke overdracht aan een andere maatschappelijke partner. Naar verwachting zal de evaluatie en de verkenning tot overname in de 2^e helft van 2011 zijn afgerond.

9. Evaluatie bezetting Spaarnezicht eerste helft 2011

Onderstaand volgt een rapportage over de bestandsontwikkeling bij Spaarnezicht gebaseerd op een cijfermatige analyse van de BCT over de eerste van 2011). Tevens wordt ingegaan op de ontwikkelingen in financiële zin: het beschikbare budget en de tot nu toe gemaakte kosten.

Bestand 2010

In totaal hebben 39 jongeren gebruik gemaakt van de opvang. 14 jongeren verbleven daar al in 2010. In totaal zijn er 17 uitgestroomd. Op dit moment zijn alle 22 beschikbare plaatsen bezet.

Groep instroom 2010

Van de 14 die zijn ingestroomd in 2010 zijn er 6 in 2011 uitgestroomd en verblijven er nog 8 in Spaarnezicht. De verblijfsduur van de groep 'instroom 2010' is lang tot zeer lang (gemiddeld 8 maanden).

De 8 jongeren die nog in Spaarnezicht verblijven zijn daar al 7 tot 10 maanden waardoor de gemiddelde verblijfsduur van deze groep 'instroom 2010' nog kan toenemen. De oorzaken hiervan zijn (nog) niet bekend. Spaarnezicht is dat aan het uitzoeken.

Groep instroom 2011

In 2011 zijn 25 jongeren ingestroomd waarvan 2 minderjarige. Van deze groep zijn er 10 uitgestroomd waaronder de minderjarigen. De gemiddelde verblijfsduur van deze 10 jongeren is 0,5 maand (uiteenlopend van 0 tot 4 maanden).

Van de groep 'instroom 2011' verblijven er nog 15 in Spaarnezicht. De gemiddelde verblijfsduur van deze groep is tot nu toe gemiddeld 2,9 maanden.

Voorlopige conclusie is dat de gemiddelde verblijfsduur vanaf de instroom 2011 sterk is afgenomen.

Gemeenten van herkomst

Van de 39 jongeren die tot nu toe gebruik maken of gebruik gemaakt hebben van de opvang in Spaarnezicht zijn er 7 afkomstig van buiten de regio (van Amsterdam tot met Groningen). Verder zijn 13 afkomstig van de regiogemeenten: 4 uit Haarlemmermeer, 3 uit Heemskerk, 3 uit Velsen, 2 uit Heemstede en 1 uit Bloemendaal. De overige 19 jongeren zijn Haarlemmers.

Gemaakte kosten

Voor de kosten van opvang en begeleiding in Spaarnezicht is een budget beschikbaar van € 610.000,-. Tot en met 30 juni is € 482.000,- aan kosten gemaakt.

Bij toepassing van de samenwerkingafspraken met de regiogemeenten en de gemaakte financiële afspraken met Spaarnezicht zouden de werkelijke kosten voor de gemeente Haarlem over het eerste half jaar uitkomen op € 273.000,-. Minder dan de helft van het beschikbare budget voor geheel 2011.

Verrekening met regiogemeenten

Op grond van de met de regiogemeenten gemaakte afspraken (zie hoofdstuk 1) kan Haarlem bij deze gemeenten met terugwerkende kracht tot 1 januari 2011 een rekening indienen voor gemaakte begeleidingskosten (totaal € 98.000,-).

Kosten buitenregionale gemeenten nog voor rekening Haarlem

In de nota 'Spaarnesicht en zwerfjongeren' is opgenomen dat buitenregionale opvang en opvang van 18-minners in Spaarnesicht is toegestaan onder voorwaarde dat Spaarnesicht voor deze groep geen rekening indient bij de gemeente Haarlem maar bij de betreffende opdrachtgevers. Vertraging in de uitvoering van deze afspraak maakt dat de deze kosten nog voor rekening komen van de gemeente Haarlem.

Terugvordering bij buitenregionale gemeenten is complex (de betreffende jongeren zijn ingeschreven in Haarlem, met de betreffende gemeenten zijn geen afspraken gemaakt en/of convenanten gesloten waarop we een terugvordering met succes kunnen inzetten. Het gaat om een bedrag ad € 99.000,- (kosten opvang en begeleiding).

2° half jaar 2011

Voor het 2° half jaar zijn de nodige maatregelen genomen om de gemaakte (financiële) afspraken effectief tot stand te brengen. Instroom van buitenregionale zwerfjongeren wordt niet (meer) toegestaan. Deze worden verwezen naar de opvangvoorziening in hun regiogemeente. Bij uitzondering is plaatsing mogelijk (om veiligheidsredenen) onder voorwaarde dat betrokkene in de gemeente van herkomst ingeschreven blijft staan, daar een WIJ-uitkering ontvangt en de gemeente de kosten van opvang en begeleiding betaald aan Spaarnesicht.

Voor Haarlem zullen daardoor de kosten lager uitvallen dan in de eerste helft van 2011. De ontwikkeling zullen wij nauwlettend volgen en zondig maatregelen nemen als de situatie daarom vraagt.